

Nr 106

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fångvårdsanstalt å Hinseberg i Frövi köping.

(3:e avd.)

I propositionen nr 126 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 1 mars 1957, föreslagit riksdagen att godkänna det förslag till ombyggnad av egendomen Hinseberg, som föredragande departementschefen framlagt.

Enligt beslut av 1956 års riksdag anvisades 1 290 000 kronor till ersättningsanstalt för kvinnofängelset i Växjö m. m. Av dessa medel har 1 040 000 kronor åtgått för förvärv av egendomen Hinseberg i Frövi köping, Örebro län, medan återstoden, 250 000 kronor, använts dels till utredning och ritning rörande planerad ombyggnad på egendomen och dels till sådana byggnadsarbeten, som icke föregriper ett ställningstagande till anstaltens framtida utformning. För närvarande är enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 augusti 1956 en tillfällig koloni för manligt fångklientel inrättad på Hinseberg i avbidan på egendomens färdigställande till kvinnoanstalt.

I årets statsverksproposition har under anslaget Vissa byggnadsarbeten för fångvården (kapitalbudgeten, bil. 23) anmälts att fångvårdens byggnadskommitté i ett den 10 oktober 1956 avgivet betänkande (stencilerat) framlagt detaljerat förslag till ombyggnad av Hinseberg till en modern, differentierad kvinnoanstalt. Betänkandet avser byggnads-, arbets-, utrustnings- och personalplaner för anstalten. Vidare har anmälts, att kommitténs förslag skulle föreläggas riksdagen så snart remissvar över förslaget inkommit. I avbidan härpå har för nästa budgetår till byggnadsverksamhet på egendomen under nyssnämnda anslag preliminärt beräknats ett belopp av 1 300 000 kronor.

Kommitténs förslag och däröver avgivna yttranden redovisas närmare å s. 2—7 i propositionen, vartill utskottet får hänvisa.

Departementschefen anför, att de anordningar som för närvarande finns inom fångvården för omhändertagande av det kvinnliga klientelet i flera avseenden är otillräckliga och otillfredsställande. Såsom centralanstalt för kvinnor användes fångvårdsanstalten i Växjö. Dessutom brukar ett antal kvinnor vara intagna på centralanstalterna Långholmen och Härlanda, där särskilda, mindre kvinnoavdelningar är inrättade; på andra anstalter förekommer kvinnliga intagna endast undantagsvis.

Anstalten i Växjö är ett gammalt cellfängelse, som togs i bruk redan år

1848. Den är, fränsett en mindre öppen avdelning, helt sluten, och den erbjuder icke tillräckliga möjligheter till differentiering av det heterogena kvinnliga klientelet. Vid en undersökning som utfördes av fångvårdsbyggnadsutredningen år 1955 fanns på denna anstalt sammanförda kvinnor som dömts till fängelse och straffarbete, till förvaring, till ungdomsfängelse eller till förvandlingsstraff för böter och vidare straffriförklarade, undersökningsfall och häktade samt sådana som intagits på grund av alkoholism eller ålagts tvångsarbete. De två sistnämnda grupperna bör icke i fortsättningen intagas på fångvårdsanstalt utan, såsom förutsatts vid 1956 års riksdag (prop. 1956: 79, s. 16, och statsutskottets utl. 1956: 144), skall erforderliga åtgärder vidtagas för deras omhändertagande inom socialvårdens ram. Även det återstående klientelet består dock av så olika kategorier, att vård i nuvarande former framstår som olämplig. Det kan särskilt framhållas att ungdomsfängelsenämnden vid flera tillfällen starkt beklagat att det icke har visat sig möjligt att ordna särskild vård för sådana unga kvinnor som dömts till ungdomsfängelse.

Genom förvärv av egendomen Hinseberg i Frövi köping, Örebro län, har goda möjligheter erbjudit sig att anordna modern och ändamålsenlig vård för det kvinnliga klientelet med ordentlig differentiering av de olikartade grupper som detta klientel omfattar. På egendomen fanns en enskild anstalt för sinnesslöa till sommaren 1956, och där har för närvarande inrättats en tillfällig fångvårdskoloni för manligt klientel. Egendomen är vackert belägen helt nära Frövi köping och skild från denna av en vik av sjön Väringen.

På egendomen finns det flera olika byggnader som lämpar sig såsom anstaltsavdelningar. Det blir därför möjligt att inom anstalten genomföra den behövliga uppdelningen av det kvinnliga klientelet. För att anstalten skall lämpa sig för denna nya användning såsom kvinnoanstalt och sättas i fullgott skick krävs vissa ombyggnader. Kostnaderna härför har av fångvårdens byggnadskommitté beräknats till 3 000 000 kronor. Härtill kommer kostnaderna för inventarier och maskiner, som av kommittén preliminärt beräknats till 890 000 kronor. Från denna summa skall dock avgå värdet av den utrustning som kan komma att överflyttas från Växjöanstalten. Personalkostnaderna vid den nya kvinnoanstalten har preliminärt beräknats till 630 000 kronor jämte vissa arvoden.

Då det förslag till ombyggnad av egendomen Hinseberg, som fångvårdens byggnadskommitté har utarbetat, synes vara utformat på ett lämpligt sätt och i huvudsak icke rönt någon kritik under remissbehandlingen, tillstyrker departementschefen att de föreslagna byggnadsarbetena utföres. Länsstyrelsens förslag att anstalten skulle omgivas av en mur, vilket skulle medföra en betydande och icke nödvändig kostnad, kan departementschefen icke biträda. Vid ombyggnadsarbetena bör tillses att egendomens kulturhistoriska värde såvitt möjligt bevaras, och vad byggnadsstyrelsen och riksantikvarieämbetet i sådant hänseende har föreslagit bör iakttagas. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter härom samt om de jämkningar i detaljutformningen som i övrigt kan vara påkallade.

De föreslagna byggnadsarbetena torde få igångsättas under budgetåret 1957/58. För detta ändamål har en summa av 1 300 000 kronor preliminärt beräknats i kapitalbudgeten för dessa byggnadsarbeten. Såvitt kan beräknas är denna bedömning av medelsåtgången under det kommande budgetåret hållbar. Den angivna summan bör alltså ingå i fördelningen av de på kapitalbudgeten begärda medlen till vissa byggnadsarbeten för fångvården. Då ombyggnaden av Hinseberg icke kan beräknas bli färdig under nästa budgetår, erfordras icke för närvarande något ställningstagande till kostnaderna för inventarier och maskiner eller för personal. I anledning av vad statskontoret anfört om flyttning av inventarier från anstalten i Växjö framhålles att en sådan flyttning bör avse de inventarier som lämpligen icke bör bibehållas i Växjö, sedan denna anstalt övergått till att användas för ett annat fångvårdsklientel.

Utskottet. Enligt beslut av 1956 års riksdag har till ersättningsanstalt för kvinnofängelset i Växjö anvisats 1 290 000 kronor, varav 1 040 000 kronor för förvärv av egendomen Hinseberg i Frövi köping, Örebro län, och återstående 250 000 kronor för utrednings- och ritningsarbeten rörande planerad ombyggnad av egendomen m. m.

Det nu föreliggande, av fångvårdens byggnadskommitté utarbetade förslaget till ombyggnad av egendomen innebär sålunda ett fullföljande av riksdagens tidigare beslut i frågan. Mot kommitténs förslag, vilket i allt väsentligt tillstyrkts under remissbehandlingen, har utskottet i likhet med departementschefen inte funnit anledning till erinran.

Med hänsyn till de bristande möjligheter till differentiering av klientelet, som den nuvarande anstalten i Växjö erbjuder, är det enligt utskottets mening angeläget att byggnadsarbetena snarast möjligt kommer till utförande. I anslutning härtill får utskottet erinra, att riksdagen tidigare i år med godkännande av utskottets utlåtande nr 64, i avbidan på ställningstagande till kommitténs förevarande förslag, under kapitalbudgeten för nästa budgetår beräknat ett belopp av 1 300 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må godkänna det förslag till ombyggnad av egendomen Hinseberg, som föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 1 mars 1957 framlagt.

Stockholm den 10 maj 1957

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 107.